

Administratiunea si Tipografia.
 Braşov, piaţa mare nr. 30
 Scrierile nefrancizate nu
 se primesc. Manuscrisurile
 nu se restituie.

REPERATE se primesc la AD-
 ministratiunea în Braşov si
 la celele Birouri de anunturi:

la Viena: M. Duke Nachf.
 Dr. Augenthaler & Emerich Leiner,
 Heinrich Schalk, Rudolf Mosse,
 J. Oppelka Nachf., Anton Oppelk.
 la Budapesta: A. V. Goldber-
 ger, Ekstein Bernat. In Ham-
 burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 ză garmond pe o coloană 6 or.
 — Publicări mai dese după
 tarifar și învoială.

RECLAME pe pagina a 3-a o
 seziă 10 or. seziă 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIII.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se prenumără la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Braşov
 Administratiunea, Piaţa mare
 Târgul Inului Nr. 30, etajul
 I.: Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
 v. a. seziă 15 bani. — Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 275.

Braşov, Miercuri 13 (26) Decembrie.

1900.

Două momente semnificative.

Alaltăeri s'a depărtat din Braşov pentru timp mai îndelungat fostul fişpan al comitatului nostru, Maurer. Înaintea de plecarea a fost vizitat de deputaţiunile Maghiarilor din loc, ceea ce a casinei maghiare și deputaţiunea din sinul Maghiarilor braşoveni în frunte cu comitetul lor executiv, cari și-au luat rămas bun dela dânsul.

Decă înregistrăm această la acest loc, o facem pentru că sărbătorirea fostului fişpan de către Maghiarii braşoveni concade de astă-dată cu serbarea restabilirii păcii și a uniunii între cele două grupuri ale poporului săsesc din loc, cari în timpul fişpaniei d-lui Maurer multă vreme au fost desbinate și astfel i-s'a ușurat une-orăi fostului fişpan de-a figura, cum a figurat ca mare promovător al nisuițelor șoviniste maghiare în Braşov, pentru care merit mai ales a fost sărbătorit de către maghiarimea de aici.

Sub regimul Banffy, fostul fişpan se depărtase tot mai mult de chemarea sa adevărată ca stând în fruntea unui comitat locuit în preponderanță mare de Sași și Români, și lăsat să fiă dus cu totul de curentul șovinismului, încuibat aici prin agitațiunile continue ale celor dela comitetul executiv maghiar în direcția maghiarisării sezi, cum dăc ei, a cuceririi Braşovului în favorul elementului maghiar și al ideii de stat național maghiar.

Nu numai odată s'au iscat din cauza această conflicte aspre cu Sașii și Românii în comitat, la comună, precum și în viața socială, și numai de curând, în vara anului acestuia, Sașii s'au vădut amenințați de ași perde pozițiunea de până acuma la alegerile comunale chiar în cercul întâi electoral al oraşului.

Aceste și alte atacuri amenințătoare din partea Maghiarilor aliați cu mosaicul elementelor venetice, cari tot-deuna au format zestrea guvernamentală, i-au cumințit pe Sași, pe așa numiții „verđi” și „negrii”, și încet încet a prins rădăcină la ei convingerea, că numai în strînsă unire și înțelegere își pot apăra cu succes interesele naționale amenințate.

La acesta nu puțin a contribuit tocmai atitudinea politică din anii din urmă a fişpanului demisionat, care, în loc să fi potolit pasiunile șoviniste, le nutria și le încurajia printr'o purtare părtinitoare. Din cauza această a ajuns în conflict și cu Sașii și cu Românii și cu legile existente pe cari nu le respecta când era vorba de dreptul de limbă etc. al acestora.

Concade deci în mod semnificativ depărtarea de aici a lui Maurer cu proclamarea uniunii între Sașii „verđi” și „negrii” și salutul călduros de adio, ce i-l'a dat Maghiarii, este la rëndul sezi destul de elocuent spre a ilustra, că ceea-ce a urmărit el dimpreună cu agitatorii politici maghiari din loc, a avut

tocmai ținta contrară, de a desbina și a slăbi ce nu este maghiar.

Reacțiunea, ce a produs'o în sinul Sașilor conlucrarea fostului fişpan cu comitetul executiv al Maghiarilor din Braşov, aduse cu sine restabilirea uniunii și a buneii înțelegeri săsesci.

Noi am anunțat cei dintâi, că cele două foi ale grupurilor săsesci de până acum vor fusiona și că aceste grupuri se vor uni, formând în viitor o singură partidă săsescă. Am întâmpinat înainte cu simpatia nisuițele de unire ale Sașilor, căci, am dîs, astfel ei vor contrasta cu mai mult succes ueltirilor de desnaționalizare și printr'asta cauza naționalităților asuprite va pute numai câștiga.

Sașii din Braşov serbeză de astă-dată un Crăciun vesel, căci — cum dăc organul lor — el este tot-odată o serbare de pace pentru poporul săsesc. Și bine accentuează același organ dăcând, că prin faptul acestei împăcări și uniri, n'a învins partida „verđilor” și nici partida „moderaților”, ci a învins poporul săsesc.

Tăria unui popor și fericirea lui nu este condiționată atât de raporturile lui esteriore, cât mai mult de ceea-ce se petrece în interiorul lui, de pacea, mulțumirea și legătura sa interioară.

Esemplul dat de concetățenii noștri sași este înălțător și vrednic de imitat. Tot-odată servește de învățătură și adversarilor existenței naționale a poporelor nemaghiare, că cu cât se vor svircoli mai tare în amenințarea acestor popore, cu atât le vor găsi mai mult decise și strinse la un loc în lupta de apărare.

Noul „Reischrath” austriac, pe cum se vorbește în cercurile guvernamentale din Budapesta, se va întruni numai pe la finele lui Ianuarie 1901. Guvernul austriac sperază, că cel puțin în primele luni nu se va face obstrucțiune în „Reischrath” și astfel va fi dată posibilitatea de a-se alege delegațiunea și comisiunea pentru cvotă, prin ceea-ce s'ar țgaranta rezolvarea neimpedecată a afacerilor comune. Delegațiunile se vor pute întruni deja în Martie, așa că deja delegațiunea dietei ungare actuale va vota cheltuelile comune pe 1901.

Dieta croată și „statul maghiar”. Într'una din ședințele din urmă dieta croată a decretat, că pentru ea nu există „stat maghiar”, ci numai țeri aparținătoare coronei sântului Ștefan.

Etă oum s'a petrecut lucrul: Era în discuțiune un proiect de lege, în care se afla espreșiunea „stat maghiar”. Deputatul Jilovici a propus, ca din punctul de vedere al dreptului public în Croația, espreșiunea amintită să fiă înlocuită cu „țeri aparținătoare coronei Sf. Ștefan”. Deputatul Mazzura nu s'a mulțumit cu atât. El a propus chiar să se dăcă „regatul-ungaro-croato-slavon”, sezi „comunitatea de stat croato-ungară”. La votare însă s'a primit propunerea deputatului Jilovici, adecă s'a decretat că Ungaria este numai regat, er nu și stat.

Șovinistii dela pressa maghiară sunt cătrăniți foc din cauza această și dau guvernului din Peșta să înțelgă, că ar fi bine, decă ar face pe cei din Agram să simtă, că-s datorii a recunocce „statul maghiar”, cum trebuie s'o recunocscă și cei din Viena căci nu se pôte admite, după ei, că ar exista „numai un regat ungar, care aparține țerilor coronei Sf. Ștefan, avend autonomie provincială”. Fiind acesta o cestiune de titlu, gazetele șoviniste unguresci cred, că ea va fi clarificată în curând față cu Croația.

Se prăpădesc Sécuii.

Țipetul acesta își face adeseori loc prin colonele foilor din Peșta, cu anume scop, de a atrage atențiunea guvernului asupra pretențișilor Sécui, ca să le vină în ajutor și să păstreze acest „tesaur” pentru „clădirea statului maghiar unitar”.

De curând fôia lui Bartha („Magyarorszag”), însuși Sécuii, a publicat un articol, care se începe așa: „Din lumea Carpaților dela Ciuc vin sciri alarmante: nu-i muncă, nu-i pâne, poporul secesu flămân-desce”. O fi! Apoi continuă a spune, că ro-iuri întregi de Sécui năvălesc spre răsărit și mlață-đi în România: unii se reîntorc, cei mai mulți rămân însă acolo, pierduți fiind pentru maghiarism, se desnaționalizează, ori se demoralizează. În cei din urmă patru ani 13.693 Sécui și-au luat rămas bun pe vecie dela patria lor, din cauză că n'au putut să-și câștige aici nici pânea de tôte zilele, er ca să cerșescă nu vor, deși cerșitori au ajuns să fiă în adevăratul înțeles al cuvântului, fiind-că n'au asigurată nici mămăliga ăilei de mâne.

După-ce istorisește acestea, autorul articolului arată, că Sécuiul din Ciucul superior s'a desbrăcat cu totul de ființa lui mai de demult. Nu se mai găsește la el energia, singur „pălinea” îi mai ține sufletul în oșe; grija vieții i-a ars aripile sufletului și miseria i-a topit de tot umorul etc. Și asta o fi!

Nu va înțelega nimeni de ce scriitorul articolului din „Magyarorszag” pune în legătură miseria în care dăc, că se sbat Sécuii cu pretinsa lucrare de subminare a naționalităților. Etă ce scrie el: „Numai orbul nu vede, că din partea naționalităților se continuă lucrarea de subminare în contra existenței noastre de stat. Luoréză în contra noastră cu puterea banului, cu puterea religiei și... cu arma presei”.

Vorbele aceste aruncate pe hărtia fără pic de socotință n'au nici un rost. Asta o vede și scriitorul lor din fôia ungurescă, de aceea recurge la apucătura, erăși puțin norocoasă, de a învinui tot naționalitățile și pe conducătorii acestora, pentru-că proprietarii unguri își pierd moșiile, pe cari le cumpără „băncile valahe”. Apoi „țeranii valahi”, cari mai înainte priveau cu încredere la Maghiari, acum s'au instrăinat, ba adeseori se pörtă chiar cu porniri ostile; și Sécuiul, al cărui tată n'a vorbit nici-odată decăt unguresce, ađi se mărturisese de „Valah” și vorbește demonstrativ românește.

Dér și asta e o cauză, că se prăpădesc Sécuii? Într'adevăr, minunată logică!

După rătăcirile acestea, scriitorul articolului din fôia lui Bartha revine la idei mai sănătose. Etă ce spune el: „Un mare pericol pentru maghiarism este imigrarea străinilor galicieni. Potopul acesta, năvălind peste Carpații nordici, a acoperit cu valurile sale

comitat de comitat și acum înghite teritoriul comitatului Solnoc-Dăbăca. Am umbat dela Ungvar până la Deși. Am vădut pădurile calcate, câmpurile, grădinile nimice, pe cari noii lor proprietari au ridicat fabrice de oțet și spirt și cărciume; am vădut pe locuitorii străvechi deveniți cerșitori... Pe piața Deșului articuliile de hrană puii, ouele, fructele, nu le mai pôte cumpăra omul, decăt dela străini cu caftan (Jidovi). E de temut, că decăt curentul acesta se va estinde mai departe, are să se rupă lanțul, ce legă enclavale maghiarismului, — și atunci suntem pierduți”.

I-o credem pe cuvânt „ingrijatului” autor al articolului din „Magarorszag”. Puhoiul jidovismului amenință în modul cel mai primejdios pe Maghiaro-Sécui, aici să caute ei buba tuturor relelor sociale, aici să încépă ei lucrarea de îndreptare și sanare până mai e timp.

Pôte că atunci și Sécuii vor duce o lume mai bună, er șovinistii gazetarii dela pressa maghiară nu vor mai căuta isvorul primejdiei în pretinsa lucrare de subminare a naționalităților outropite și persecutate de cei-ce au dat mâna cu jidovismul agresiv.

Suspendarea directorului Onițiu.

Braşov, 11 (24) Decembrie 1900.

Ceea-ce se părea încă săptămânile trecute imposibil este acum fapt implinit. La propunerea Eforiei școlare au decis delegațiunile școlare, cum se șoie, cu mare majoritate de voturi suspendarea d-lui Virgil Onițiu din postul de director al școlilor noastre medii, er Eforia școlară a escutatat brevi manu acest conolus, așa încăt din 1-ma Decembrie v. a. c. este instituit ca director ad interim d-l profesor Gheorghe Chelariu.

În cestiunea această mai are cuvântul Ven. Consistoriu archidiecezan, ca for chemat a delibera asupra conoluselor delegațiunii școlare și asupra recursurilor prezentate contra acestora și contra măsurilor luate de Eforia în urma lor.

Așteptăm cu încredere conolusul Ven. Consistoriu, care de sigur va fi la adăpostul preocupării, cu care s'a tranșat aici afacerea. Din acest motiv nici nu voim să ne pronunțăm în meritul afacerii, ca nu cum-va această să fiă privit ca o ingerință neadmisibilă în cercul de competență al Veneratului Consistoriu archidiecezan din Sibiu.

Publicul este în drept însă a aștepta să fi informat și să i-se dea lămuririle de lipsă despre cele petrecute în Braşov, căci cestiunea suspendării d-lui Onițiu este urmărită cu interes vin de tôte păturile publicului român. Și această cu atât mai mult, cu cât necunoscerea dispozițiilor legale disciplinare a dat loc multor aprecieri false a întregii afaceri.

Deja când s'a adus prima scire în „Gaz. Trans.” despre suspendarea d-lui Onițiu s'a dîs, că această procedură stă în flagrantă contradicere cu dispozițiunile regulamentelor în vigore. Voiđ căuta dér de astă-dată a proba, că în adevăr așa este.

Dispozițiunile disciplinare referitoare la corpul profesoral și directorul școlilor medii sunt cuprinse în „Regulamentul pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în Metropotia gr. or. română”, votat de Congresul național bisericesc în ședința

din 24 Iunie 1886 sub N-rul 184 și tipărit la Sibiu în același an în editura Metropolitană.

§-ul 4 al acestui regulament dispune: „Cercetarea disciplinară e îndreptățită a-o ordona:

a) contra persoanelor de manipulațiune prezidiului oficiului respectiv;

b) contra altor persoane, cari stau sub jurisdicțiunea consistoriului eparchial, în cas de urgență Episcopul, respective locțiitorul lui, — în alte cazuri consistoriul eparchial;

c) contra asesorilor și funcționarilor aplicați la concept lângă consistoriul metropolitan, în cas de urgență Metropolitanul, în alte cazuri consistoriul metropolitan.“

Nu începe îndoiială, că corpul profesoral și directorul școlilor medii cad sub dispozițiunile lit. b) a acestui §, și prin urmare organul îndreptățit de-a ordona cercetarea disciplinară este în cas de urgență *D-l Archiepiscop, er în alte cazuri consistoriul archidiececan.*

Er § 11 al acestui Regulament dispune:

„De odată cu investigarea prealabilă său în decursul acesteia, în cazuri grave, *adeacă când este pericolul pentru biserică, școlă său averea acestora*, se poate ordona suspendarea inculpatului dela oficiu și beneficiu.

Contra deciziunii de suspendare se poate recurge numai „*extra dominium.*“

Evident, că dispozițiunile acestui § se referă la dreptul „organelor îndreptățite a ordona investigațiunea“ precum se poate vedea acesta și din introducerea §-ului 8 și cari în sensul §-ului 4 sunt „în cas de urgență episcopul, resp. locțiitorul lui, er în alte cazuri consistoriul eparchial“.

Din toate acestea rezultă, că nici Eforia școlară nici delegațiunile școlare nu au dreptul de a ordona cercetare disciplinară contra profesorilor și directorului dela școlile medii, cu atât mai puțin pot aduce concluse de suspendare.

Eforia școlară a depășit deci competența sa când a propus delegațiunilor școlare suspendarea d-lui Onițiu din postul de director.

Delegațiunile școlare au depășit competența lor când au hotărât suspendarea d-lui Onițiu, și

Eforia școlară a executat un *conclus nevalid* când pe baza hotărârii delegațiunilor a suspendat de fapt pe d-l Onițiu din postul de director, căci acesta o pută face numai la ordinul d-lui Archiepiscop său a Ven. Consistoriu.

Nelegalitatea acestei proceduri este cu atât mai patentă, cu cât contra d-lui Onițiu nu s'a ordonat nici până astăzi *cercetare disciplinară* — și suspendarea din oficiu și beneficiu este în genere eschisă fără cercetare disciplinară și nu există nici motivul legal al acestei suspendări: „pericolul pentru biserică, școlă său averea acestora“ precum circumscrie foarte lămurit § 11 al Regulamentului citat.

Presupunerea publicului, că organele administrative școlare nu s'au condus în hotărârile lor de dispozițiunile Regulamentului, ci au fost influențate mai mult de patimă, nu pare deci nebasată.

Dér procedura arbitrară a Eforiei școlare nu s'a restrins la atât, ci a reținut directorului Onițiu și beneficiul de director, ce-i compete între toate împrejurările, conform concludului delegațiunilor școlare din 9 Septembrie v. 1897 aprobat de Ven. Consistoriu în 18 Martie 1899 sub n-rul 1618 scol.

Textul acestui conclud (publ. în Anuarul XXXV al gimnasiului pro anul scol. 1898/99 pag. 145) este următorul:

„Remunerațiunea pentru director după definitivare forțeză *parte integrantă din salariul directorilor definitiv* și le compete între toate împrejurările: și la cas de concediare și de demisionare și de pensionare“.

Cu toate aceste reține din 1-ma Decembrie încôce Eforia școlară și suma această din salariul d-lui V. Onițiu.

Ne reținem de-oamidată — din motivele mai sus atinse — dela orice comentare a procedurii organelor administra-

tive școlare în cestiunea de față așteptând cu încredere, ca Ven. Consistoriu archidiececan, ca for competent, să resolva conform dreptății gravul incident dela gimnasiul nostru și să pună capăt nedreptăților, cari s'au făptuit aici atât în paguba școlilor cât și a valorosului director de pân' acum V. Onițiu.

x — y.

SCIRILE DILEL

— 12 (25) Decembrie

Instalarea noilor fișpani. Foile ungurești aduc scirea, că instalarea celor doi fișpani de curând numiți, contele Stefan Lazar (Brașov) și Ladislau Beldi (Târnava-Mare) se va face în prima jumătate a lui Ianuarie viitor.

Pentru masa studenților români din Brașov, au mai intrat **20 corône** dela dâna *Eugenia I. Paraschiv* din S-Sebeș în loc de cununii trecătoare pe mormintele: cumnatei d-sale Maria D. Grădinar și a vărului ei Romul I. Petric. Primescă pișa donatore cele mai vii mulțămite. — *Administr. fondului.*

De Anul-Nou. La cassa „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ au intrat pentru fondul *Casii naționale* următoarele contribuiri în scopul rescumpărării feliicitărilor de Anul-Nou: 1) Dr. Cornel Diaconovich, prim secretar al Asoc., Sibiu cor. 5; 2) Dr. Ilie Beu, medic cor. 5; 3) Nicolau Togan, preot cor. 2; 4) Dr. Liviu Leményi, avocat cor. 5. Total cor. 17. — Dr. C. Diaconovich.

Conferență publică. Duminecă, 17 Decembrie v. d. a se va trata în aula universității a treia conferință din titlul general „*Nevoile poporului român*“, — de către d-l Dr. Thiron: „Alcoolismul la sate, și nevoia de a se lua mijloace de apărare energetică în privrița acestui flagel, ce aduce sârăcia, bôla, delite și crime; micșorarea avânsii generale și a poporațiunei.“ — Intrarea gratuită.

Inchiderea Anului Sfânt. Eri s'au început la Vatican și în toate bisericile din Roma, marile serbări religioase pentru închiderea Anului Sfânt, care se va face ađi, în ziua de Crăciunul gregorian.

Rutenii spre Brasilia. Emigrarea Rutenilor în Brasilia a luat în timpul din urmă proporțiuni foarte mari. Din Maramureș i-se scorie lui „Bud. Hirlap“, că nu este comună rutenă din care 10—50—100 familii se nu-și părăsesoă casa și vatra străbună, mergând spre Brasilia. Dacă îi întreabă cineva, de ce pleacă, ei răspund, că „mai bine se lasă să li-se taie capetele, decât să rămână aici“.

Regina Margareta în Roma. Eri diminșă a fost așteptată în Roma văduva Regină Margareta, care dela asasinarea Regelui Umberto vine de prima ôră în capitala Italiei. Primirea văduvei Regine, s'a decis a nu fi oficială, totuși va fi grandioasă. S'a format în acest scop un comitet monstru de dâna, sub preșidenția princoesei Sonnino, comitet, din care fac parte toate categoriile sociale, adecă princese, marchize, contese, baronese, soțiile funcționarilor de toate gradele, negustorese, lucrătoare și spălătorese. Acest comitet imens de dâna va saluta pe văduva Regină în piața Termini, unde se vor mai afla și numeroșe delegațiuni ale asociațiunilor din Roma. Înainte palatului Piombino, unde va lua reședința, văduva Regină va fi întâmpinată de elevele tuturor școlilor de fete, cari vor arunca înaintea Reginei flori.

Inchiderea Universității din Neapole. Din Neapole se telegrafeză, că studenții de acolo au provocat disordine grave, din cauză că Senatul universitar n'a aprobat ținerea unui nou examen pentru studenții căzuți la examenul anterior. Disordinele având un caracter foarte amenințător, ministerul instrucțiunei a dispus închiderea universității.

Celebra vilă Borghese din Roma va fi dedicată memoriei regretatului rege Umberto I. În ea se va ridica o statuă a defunctului rege și în palat se vor strînge muzeele Burgheze și Boncompagni. Cheltuelile necesare vor fi susținute de statul italian, comuna Roma și regele Victor Emanuel III, și anume: Statul va cumpăra pe lângă cele două muzee, și vila; comuna Roma va susține cheltuelile palatului; er Casa regală va ridica monumentul regelui Umberto.

Un episcop acusat de prădare. Duminecă a sosit în Roma episcopul din Peking, Monseniour Favier. El a fost chemat „*ad audiendum verbum*“ de către Papa Leon XIII, spre a-se desculpa de acușăile ce i-s'au adus, că ar fi făcut o pradă bogată cu ocaziunea devastărilor chinezesci.

Arestarea majorului Cuignet. În Paris a fost arestat dizele trecute majorul Cuignet, ofițer în disponibilitate, el fu arestat din ordinul ministrului de război, generalul Adré, și transportat la Mont-Valérien. Causa arestării este, că a publicat prin dize un document secret din dosarul Dreyfus, adecă telegrama cifrată a colonelului Panizzardi, pe când acesta era atașat ministrului de război al Italiei în afacerea Dreyfus. O notă oficiosă spune, că majorul Cuignet este vinovat de uesupunere nevoinde să răspundă ministrului de război, generalului Adré. El va apare înaintea tribunalului disciplinar, fiind că a publicat protocolul secret și depeșa colonelului italian Panizzardi. Sâmbătă după prânț s'a făcut perchițiie la domiciliul lui și s'au sequestrat numeroșe hârtii. El a rugat pe naționalistul Menard să-l apere. Va fi urmărit și interpretul Cirq, care a tradus depeșa Panizzardi.

Petrekerile aranjate de oficeri. În notița ce am publicat-o în nr. de eri al fioiei noastre este a se întregi ast-fel: Cele trei petrekeri aranjate de casina militară din loc în sala de concerte vor fi: **Luni 31 Dec. n. 1900:** tombolă cu concert și dans. **Sâmbătă, 19 Ian. n. 1901:** serată dansantă cu cotillon și **Marți 19 Februarie 1901:** serată dansantă (eventual cu producțiune a la Ronacher).

Ciuma siberică. Diarul rusesc „Novosti“ anunță, că în guvernamental Saratov a isbuonit ciuma siberică, secerând deja multe vieți. Mai multe oasuri de mörte au fost în satul Andreiewka. Bacterologii ruși sosiți la Saratov au constatat în adevăr, că această bôla este ciuma siberică. Guvernul a luat cele mai severe măsuri de apărare.

Vêrstă ca 'n povești. „Desteptării“ i-se comunică, că în comuna Podiș lângă Bacău (România) trăesece un venerabil moșneg cu numele Iacob *Bibilic*. E bătrân ca vremea. Are 130 de ani și încă e destul de voinic și isteț. Acest moșneg, uitat de mörte, își aduce încă foarte bine aminte de măslel Fanarioșilor de pe vremea principelui Alexandru Ipsilanti. Și multe alte întâmplări, trecute în domeniul istoriei universale și acoperite cu praful uitării, trăesc încă ađi în viua memoriă a bătrânului *Bibilic*.

Comisiunile permanente de super-arbitrare vor funcționa în decursul anului 1091 în următoarele localități: Arad, Neuhoh, Brașov, Budapesta, Dobrițin, Erlau, Biserica Albă, Fiume, Alba-Iulia, Cașo ia, Cluși, Comorn, Sibiu, Oradea-Mare, Ciuc-Biserici, Pojun, Oedenburg, Szatmár-Nemeti, Seghedin, Stuhlweissenburg, Timișoara, Esseg, Karlstadt, Otoosacz, Petrovaradi, și Agram și adecă (ca excepțiunea comisiunei din Stuhlweissenburg și Otoosacz) în dizele următoare: 11 Ianuarie, 11 Februarie, 2 Martie, 10 Aprilie, 10 Mai, 10 Iunie, 3 August, 11 și 24 Octombrie, 11 Noembrie, și 6 Decembrie.

Furtună. Joia trecută a fost o furtună violentă în Anglia și Irlanda, în urma căreia multe case au fost demolate și mulți ômeni omorâți.

Aniversarea întronării Khedivului Diarele din Londra anunță, că în curând serbându se în Egipt aniversarea întronării Khedivului Abbas Hilmi-pașa, acesta va grația pe Arabi-pașa, care se află înternat în insula Ceylon. Arabi-pașa a fost ministru de război în 1882, când el însuși a provocat și incurajat revoluția egiptenilor în contra străinilor, și în special contra Euglesilor, revoluția, care a produs bombardarea Alexandriei, de către Euglesii Englitera, în a cărei posesiune se află în insula Ceylon, va permite întorcerea lui Arabi-pașa în Egipt.

Manifestații socialiste în Budapesta. În Budapesta s'a ținut Duminecă după amiezii o întrunire socialistă, la care au participat 5000 de lucrători. S'era grupuri de sute de lucrători fără muncă au străbătut stradele principale ale orașului, cerând pâne și lucru. Înainte de amiezii s'au format mai multe comitete spre a împărți pâne lucrătorilor fără muncă. Se proiecteză o mare manifestația de muncă.

Regenerarea poporului român.

Conferența d-lui Dr. V. Babeș, ținută la Ateneul Român, Duminecă 26 Noembrie v. 1900.

Românii s'au născut din popore primitive.

Poporele primitive, departe de-a fi trăit ca noi astăzi, într'un mediu mai sufletesc și o atmosferă morală din cele mai stricate, duceau o viață simplă, curată, cumpătată și din această cauză, pe lângă faptul, că organismul, constituția lor fizică era din cele mai puternice, dér ele mai posedau și însușirile cele mai frumoșe.

Virtutea și eroismul vechilor Romanii sunt cunoscute de lumea întreagă!

Când însă Romanii își schimbă felul de viață în lux și destrăbălări, aceste calități dispărură și cu dênsele însuși atotputernicul stat roman.

Epoca decadentei imperiului roman atrase după sine și *degenerarea fizică* a poporului din timpul împăraților Domițian Traian și Aurelian:

Noi suntem urmașii lor. Am regenerat, pentru-că în vinele noastre mai curge vigorul și caldul sânge dacic. Apoi am degenerat și în urmă am avut érași epoci de regenerare.

Astăzi — constat cu destul regret — ne aflăm într'o stare de degenerare acută — îndeosebi talpa țării este aprôpe totă în acest hal trist.

Cine este vinovatul? Voiți spune.

Nuram stratele noastre superioare sunt vinovate de degenerarea fizică a țeranului!

Dé a am face o paralelă, proporțional cu populația, între numărul născuților din celelalte țări cu acela al nostru, vom constata, că natalitatea la noi intră în număr pe celelalte, în schimb însă acestea au o mortalitate mai mică.

De pildă: la noi se născ pe an 274.000 copii, în Suedia 150.000. Mortalitatea însă la noi e de 30 la sută, pe când în Suedia de 10 și 5 la sută. Dé a am face și statistica Francei, rezultatul ar fi, că ea se află pe panta degenerării. Tot asemenea constatările vom face, când am paralelisa cu noi Germania, Austria, Elveția etc.

Dér, ce e de mirat din toate acestea, este creșterea spăimântătoare a elementului evreesc din toate țările, și în special dela noi. În adevăr mortalitatea mică și natalitatea uriașă a acestui element, a pus pe gânduri pe toți marii ougetători europeni. La noi Evreii au o natalitate cu mult mai superioară nouă, er mortalitate pe jumătate. Vê puteți închipui, ce desătru amenință țera noastră..... În nici o țera din lume nu s'a văzut o natalitate așa de enormă ca la Evreii din România. Pe timp ce mica noastră populația descreșce și degeneră continuu, Evreii se înmulțesc ca nișpuli.

Se născ întrebarea: De ce Evreii creso și noi desorescem?

Étă din ce cauză:

În Talmudul lor ei cred de o mie de-ori mai mult, ca noi în Evanghelia. În

acest Talmud se cuprind, în afară de pagine de ordine pur religioasă, și regulamente de ordine sanitară, de care ei fac mare cas, neabătându-se un moment dela îndatoririle, ce li se cer în această din urmă privință.

Pentru-ce guvernele române nu introduc în colibele țeranilor legile și regulile noastre sanitare? Pentru ce nu se îngrijesc să caute un „modus vivendi“ și pentru ameliorarea sanitară a bietului țeran român?

Pentru-că, d-lor, interesele de familie, interesele personale, sunt mai presus de guvernării noastre decât interesele patriei! Guvernele noastre, — nu știu cum se face, d-er e stabilit, dau o preferință deosebită străinilor și veneticoilor pripășiți la noi în țară! Orașele n-au o tendință remarcabilă de creștere, ci tocmai contrariu. La sate e și mai rău! Față de alte țări, România este în degenerare, din punct de vedere național. Sunt și localități, unde natalitatea e mai mare și mortalitatea mai mică. D-er, acestea sunt foarte puține.

Mă întreb acum: Pentru-ce degenerază rassa noastră? N'avem noi un sol destul de fertil? Nu alimentăm și alte țări din produsele noastre naționale? Pentru-ce atunci țeranul nostru m-ore de f-ome?

P-ote ar face cine-va obiecția, că săt-utul nostru e leneș și din această cauză....

Nu, nu admit d-lor, să afirme cine-va acest neadevăr, și să susțină, că țeranul român nu p-ote regenera. El prezintă calități mari de desvoltare, tocmai prin faptul, că e muncitor și răbdător peste fire. Causa fus-ă, că el degenerază, o găsim tot în stratele superioare, cari nu-i dau privilegiul unei frumoase regenerări. Probă e, că țeranul român suferă de nisece b-ole îngrozitoare — cari nu se găseseră în nici un stat civilizat în proporție așa de întinsă ca la noi.

Tuberculoza, sifilisul, lepra, pelagra, și od organismul săt-utului nostru.

Ce fac guvernele pentru ameliorarea situației? Nimic, absolut nimic! Ar trebui, ca situația lor economică să fi-ă repede îndreptată, ca să putem trăi ca nația. Pentru-ca să ajungem la o îmbunătățire a ț-ortei acestora — ni-ar trebui înainte de t-ote un ministru al sănătății publice.

Crearea unui asemenea portofoliu va aduce cele mai prețioase servicii ț-erii. Un ministru al sănătății publice ar fi o inovație demnă de totă lauda. Adăugați și faptul, că puterea lui în materia sanitară ar fi destul de mare, ca să p-otă realiza ceea mare operă, care se numește regenerarea poporului român.

Astați, un simplu director de serviciu sanitar, ce p-ote să facă?

Cu totă bunăvoința, ce ar av-ă pentru aducerea la îndeplinire a „Regenerării“ și cu totă competența lui în materia medicală, nu s-ar p-ute opune relei voințe și incompetenței unui ministru, care în majoritatea cazurilor refuză a aproba reformele său inovaționale, ce un șef al serviciului sanitar ar voi să facă în interesul higienei și salubrității publice.

Din această cauză un asemenea ministru al sănătății publice, se impune. El e răspun-ător pe voința și faptele sale. O condiție p-otă să se c-eră însă unui asemenea ministru: să fi-ă un om de știință și o m-ână de fier! Numai astfel realizarea idealului nostru național s-ar p-ute îndeplini.

Avem — din păcate — o lege a instrucției publice, relativ la higiena ce trebuie să învețe copiii la școală, foarte defectuoasă. Nu mai insist asupra ei, sunt convins, că d-l ministru al instrucției publice o va rectifica într-un sens mai practic....

Trec, domnilor, acum la un alt punct al conferenței mele. E vorba încă de o cauză, care prov-ocă mortalitatea la copii.

Ac-asta este moșă — nu însă despre moșă învățată, care a făcut ore-și cari studii speciale în arta mamosiei, este vorba; ci de moșele empirice, cari din lipsa unei serioase practice chirurgicale, om-ără în majoritatea casurilor, și pe mamă și pe copil.

O altă cauză, care prov-ocă mortalitatea la noi, în număr mare, este și credința în mai bine d-is superstiția unora dintre Români, în babe, lécuri, vrăji etc.

Se știe, că b-ola, care seceră mai cu s-émă copiii la noi în ț-eră, este difteria. Ac-esta, d-lor, este una din b-olele cele mai curioase. D-ecă copilul difteric este căutat în prima și a manifestării acestei maladii, copilul scapă. Scapă d-ic, nu prin babe, ci prin injecțiunile subcutanee ou serum anti-difteritic. D-ecă copilul atins de difterie, se neglijează 3—4 zile după pronunțarea ei, atunci ori-ce ajutor devine apr-ope imposibil.

La noi, casurile mortalității copiilor din cauza difteriei sunt din nenorocire foarte multe. Mărturisesc, d-lor, că anul trecut, când am fost la congresul internațional medical din Paris, mi-a fost rușine, când con-frății mei îmi arătau ou satisfacție „statistice admirabile“, relative la mica mortalitate a copiilor.

Eu am fost singurul desaccord, în concertul celorlalți colegi!

Sunt convins, că crearea mai multor sanatorii infantile ar fi de-o utilitate remarcabilă în statul nostru.

Vorba e, de unde luăm banii? Guvernele nu dau pentru asemenea instituții. Eforia cheltuește anual o sumă de bani. D-er pentru cine credeți? Pentru noi? Ferese-că Dumneșu! Căutați și cercetați spitalele Eforiei și veți constata „de visu“, că ele sunt pline numai de străini.

Într-un asemenea cas nenorocit, ar trebui să intervină caritatea publică, inițiativa privată. D-er avem exemple, că atunci, când caritatea publică intervine să creeze o instituție similară cu Soc. Maternă „Leagănu“, se dă importanță mai mare luxului, decât sănătății copiilașilor!

„Sistem nenorocit!“ „Lux ce ne om-ără!“

Între b-olele, cari submin-ă națiunea română sunt principale următorele: „Malaria, Sifilisul și Alcoolismul“.

Cum se p-ote preveni „Malaria“?

Etă cum se p-ote preveni această fioroasă maladie: Se iau pur și simplu mici doze de sulfat de chinină. Ț-eranii mor de malaria cu sutele și trebuie să facă aici o constatare regretabilă: că foarte mulți din medicii de plasă administrează pacientului cantități mari de chinină și din această cauză îi prov-ocă neap-erat m-ortea.

Încă o cauză, care contribuie la degenerarea sătenilor români, este și proprietarul de m-ășie.

Ț-eranul e victima lui, pentru-că în timp de nevoi când are trebuința de porumb, el îl cump-ără dela proprietar, care îi vinde porumbul cel mai prost, fiind-că cel bun îl vinde în Anglia, ca să servescă de mâncare porcilor!

Natural, că săt-utul mâncând din acel porumb stricat, se îmbolnăvesc și m-ore în urmă de „Pelagra“.

Ar trebui să se creeze legi speciale pentru pedepsirea aspră a acestor proprietari, cari își bat joc de sufletul nenorocitului săt-en!

Cine ar p-ute însă să vie cu asemenea rigoroase m-ăsuri, decât numai un „ministru“, după cum am d-is — „sanitar, m-ână de fier!“

Ca sfârșit fac următorele suposiție: P-ote să s-ar întem-pla să întrebe cineva... Cine a autorizat pe D-rul Babeș să vorbescă așa?...?

Eu le-aș răspunde: Iubirea mea nemărginită pentru patriă!

Ea mă invită, cum să susțin interesele n-émului meu!

VARIETATE.

Albii „civilizează“ China! E ceva ne mai închipuit, ce au făcut Albii în China: prașile s-ar p-ute încă înțelege, căci șcim, că lăcomia omenescă e fără de margini; d-er măcelurile de omeu nearmați, de femei și copii? d-er nimicirea satelor și orașelor? d-er mai ales nimicirea lucrurilor de artă și mai pe sus de t-ote nimicirea bibliotecilor?

Tătarii când au năvalit în Europa încă au avut at-ata pricepere, că au păstrat cu sf-înțenia manuscriptele jefuite din Europa, așa că le-au putut afla acuma Rușii la Mukden; d-er Albii s-au mulțumit acuma

cu nimicirea cărților chinezești, care umpleau 23 de săli ale universității Hau-Lin din Peking! Erau 12,000 de scrieri și perdeea pentru istoria culturii și a științei e peste putința de calculat.

Catalogul acelei biblioteci ne arată, că erau patru despărțiri: 1) cărți sfinte și cărți clasice; 2) scrieri istorice; 3) scrieri speciale despre științe și meserii și 4) scrieri literare.

Dintre cărțile clasice numărăm pe următorele: I. *Tu-hio* (Înv-ătătura cea mare), Scrierea lui Confucius (567—594 înain. de Chr.), prelucrare de urmașii lui. Ideia fundamentală a lucrării e: „Legea învățătorei celei mari s-ău a filosofiei practice de a desvolta principiul strălucit al rațiunii și a-l aduce la lumină și de a pune țelul omenirii în desăv-șire“. II. *Ciung-lung* s-ău calea de mijloc neschimbătore. De un școlar al lui „Confucius. Cartea vorbește despre purtarea înțeleptilor și amintesc scrierile stoicilor români. III. *Lun în*, s-ău convorbiri filosofice, convorbirile lui Confucius cu școlarii săi. IV. *Cartea filosofului leng-tze*, cuprinde sfaturile pentru t-ote împrejurările vieții și satirisarea viciilor.

Cărți sfinte. I. *I-King* s-ău cartea schimburilor. Vorbește de arta predicării viitorului. Sunt adause 1450 j-oc comentare. II. *Su-King*, s-ău cartea istoriei. Confucius arată întâmplările istoriei până la v-ecul 8-lea în. de Christos și adaugă documente însemnate. III. *Și-King*, s-ău cartea versurilor. O colecție de cântece populare adunate de Confucius. IV. *Li-Ki* s-ău cartea riturilor. Păstrată numai în fragmente. V. *Ciun-lin*, s-ău cartea primăverii și a toamnei. Tot odată lucrare istorică a lui Confucius, cuprinde cronica patriei sale Șang-tung dela 720 în. de Christos.

Cărțile de căpetenie istorice se află în partea a doua, și anume 24 despre feluritele dinastii până la dinastia Mansu, pe lângă cronică și memorii, 130 de cărți cuprind-ând documente istorice ale Chinei și ale ț-erilor vecine. E începută de Se-menang (1050 dină Chr.) și merge până la 5000 în. de Chr. și urmată de Ma-tuanlin (1300 după Chr.) unul din cei mai ageri învățați ai Chinei. Pentru etnologie și istoria culturii e cartea ac-esta de o valoare nespusă.

A treia parte cuprinde scrieri despre morală, educație, învățătura, arta războiului, dreptul penal, creșterea vermilor de mătase, astronomie, matematică, arta predicării, pictură, arta scrierei, muzică, tragerea cu arcul, baterea banilor, facerea cernelei, pregătirea ceaiului și despre alte lucruri multe. Pe lângă asta mai erau enciclopedii ilustrate, descrieri de popore, scrieri budhiste, scrieri despre secta Tao, scrieri despre mitologie.

Nu se știe, ce a sc-apat din această om-ără adunată în curs de 2500 de ani de învățării Chinei.

ULTIME SCIRI.

Londra, 24 Decembrie. Lord *Kit chener* telegrafază din Pretoria cu data de 22 l. c.: Pecăt îmi pot face o opinie asupra situației, cred, că înaintarea Burilor în Capland este zădărnicită. Burii nu întem-pină mare sprijin în Capland. *Dewett* se află apr-ope de Senegal. *French* raportază, că în ultimele două zile s-a înt-elnit spre sud de Magalies cu comanda lui *Beyr* și *Delarey* și urmărește pe inimic, care a îndurat mari pierderi. Comandantul *Kreuz* cu alți Burii au fost prinși.

DI V I T A

Eftinirea țigărilor de lux. — Din Cuba vine o veste veselă pentru s-ermainii bogăți, cari trebuiau să plătescă atât de scump țigările de Havana, de când cu războiul ispano-american. Recolta de tutun din Cuba, care tocmai a venit pe piață, se spune, că e una din cele mai bogate din câte au existat vre-odată, și se mai spune că chiar calitatea — ca urmare a necul-

tivării terenurilor timp de mai mulți ani — e excepțional de bună. Față de o recoltă bună de 400.000 baloturi marfă medie, s-au obținut de data asta 510.000 baloturi de marfă de prima calitate. Valoarea acestor recolte e evaluată la cifra de 17.125.000 dolari. Cea mai mare parte din această recoltă s-ău esportază în Europa. În Statele-Unite s-ău fum-ă, din cauza taxei vamale prea ridicate, țigările de Havana cele mai scumpe și mai pr-oste. Mărcile fine sunt de trei ori mai scumpe ca în Austria și Germania. În America se face un trafic foarte însemnat cu țigări fabricate acolo din tutun de Havana, d-er, deși au fost aduși chiar lucrători speciali din Cuba, totuși țigările produse pe această cale diferă în mod esențial de veritabilele Havane. În tot cazul, fabricanții de dinocoe și de dincolo de Ocean vor trebui să renunțe la prețurile din timpul războiului, și cu timpul p-ote să ajungem, ca fumătorilor de trabucuri să le dea mâna a fuma Havana.

Omul cel mai bogat din Australia. De prezent se ține în orașul Brisbane (Australia) pertractarea în afacerea rămasului arhimilionarului James Tyson. Acest bogat a dus o viață, în asemănare cu milioanele lui multe ce le-a avut, foarte simplă. El își făcea budgetul lunar i-erнварă cu 300 fl. și în totă viața lui numai odată s-a întem-plat să cheltuească 500 fl. într-o lună, lucru ce nu și-l-a putut ierta cât a trăit. S-a întem-plat uneori, că a d-ăruit câte o sumă mai mică și pentru scopuri de bine-facere, ac-esta însă se făcea totdeauna pe numele unui amic al său, de-orece el nu voia, ca lumea să-i cunoască „d-ărnicia“, ca să nu fi-ă ast-fel molestată cu rugări. Spre norocirea lui, lumea într-at-ata îl cunoștea s-gărcoenia, încât nim-ănui nu-i trecea prin minte să-l r-oge de vr-un ajutor.

Literatură.

Viața și operele lui Andrei Mureșianu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blăși. Preț 2 cor. plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blăși.

Antropomorfisme și Antiantropomorfisme în limba română de *Nicolae Sulică*. În limba noastră scrierile de felul acesta sunt rare și scrierea ac-esta a d-lui profesor la gimnaziul român din loc Nio Sulică se distinge nu numai prin conținutul său bogat și sistematic, prelucrat după stricta metodă științifică, ci și prin limbajul său scris la înțelesul tuturor. Autorul e cunoscut și din scrierile sale folklorice-filologice de până acum. Cartea ce anunțăm acum, se p-ote procura dela Tipografia A. Mureșianu cu 40 cr. s-ău 80 bani (plus 5 bani porto).

„Pe pragul morm-ntului“. Sub acest titlu a ap-ărut la tipografia „Aurora“ din Gherla nisece versuri funebrale de preutul *George Simu*. Aceste versuri de jale, pe care autorul le dedică memoriei unui binefăcător al său, sunt frumoase și potrivite cu deosebire pentru preoți, învățători și cântăreții dela sate. Ele sunt clasificate, după cum spune însuși autorul în precuv-entare, „în partea I, care cuprinde cele mai multe versuri pentru popor, pentru acel popor, care apr-ope singur își susține preoțimea și învățătoreimea sa“, și „în partea II, cuprinde versuri de jale pentru cărturari. Ac-astă cântăce, cuprind-ând 118 pagini, costă numai 25 cr. plus 3 cr. porto și se p-ote procura și dela Tipografia „A. Mureșianu“.

Pilde și sfaturi pentru popor Sub acest titlu a eșit de sub tipar în Tipografia „Aurora“ din Gherla o nouă carte scrisă de d-l *Ioan Pop Releganu*, cunoscutul nostru scriitor popular. Cartea conține 160 pag. în format 8° și conține vre-o 24 de scrieri, cari cuprind diferite învățături pentru trebuințele ț-eranilor noștri. O recomandăm ca o carte foarte de folos și de petrecere pentru popor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“
din Brașov,
se pot procura următoarele cărți:**

Pentru pregătirea bucatelor se atrage atențiunea familiilor române asupra folositoare cărți intitulată: „*Bucătăreasa națională*“, carte de bucate a bucătăriei române, franceze, germane, și ungare. E tipărită la Brașov de reșosatul librar I. C. Hintescu și la compunerea ei și-au dat concursul și unele dame distinse și harnice române de pe atunci. Până aci cartea a rămas cea mai bună și bogată în felul său. Felul bucatelor sunt înșirate toate în ordine alfabetică după numele lor. Sunt în număr de vre-o 1620, ér cartea conține peste 700 pag. format mare cuart. Limbajul e ușor, așa că nu-i Român care să nu l pricépa. Costă numai cor. 160 plus 40 bani spese postale.

Scrieri economice.

Pentru economii de vite este de neprețuit folos marele și valorosul op **Zootecnia** său **cultura generală și specială a vitelor**, de **Dr. George Maior**, profesor de agricultură la școala superioară din București. „*Zootecnia*“ este partea a treia din „*Manual de agricultură*“ al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreat din partea întregii prese române și premiat și din partea Academiei Române; ea cu prinde 779 pag. format mare 8°, cu 225 figuri și costă 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.

PARTEA I. a Manualului: Agrolgia său „*Agricultura generală*“ 524 pag. Prețul à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 b.)

PARTEA II. „Fitotecnia” său „*cultura specială a plantelor*“ cu 611 pag. și 202 fig. Pr. 8 cor., (cu posta rec. 8 cor. 50 b.)

„*Cartea Plugarilor*“ său povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, creșterea vitelor etc. scrisă de **Ioan Georgescu**. 90 pag. Form. 8° costă 25 cr. (+ 3 cr. porto).

„*Stupăritul*“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de **Const. Dimian**, preot în Brețou. O carte de 154 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor sătenii de Romul Simu. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Editura Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiuului. Prețul francat 40 cr.

Grădina de legume, de **Ioan F. Negruțiu**, profesor în Blăși. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruțiu, e de cel mai mare folos practic și, pe cât soim, în literatura noastră de dincoace e singura scriere mai bună în această materie. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Noțiuni de Economia Vitelor, prețioasă scriere economică a d-lui **I. St. Furtuna**, edițiunea a treia cu 137 ilustrațiuni și 224 pag. Opul acesta nu se ocupă numai cu vitele, ci cu tot ce privesc bună gospodăria, începând dela boi, oai, oi, capre, porci, măgari, și așa pe rând până la cel din urmă pui de găină, găscă, curcă, rață, ba merge chiar până la ouă arătând și acea cum se păstrăza, carii sunt mai bune etc. Acest op economic scris cu multă cunoștință de cauză și foarte bogat în cuprins, a fost premiat de Societatea centrală de agricultură din România și e aprobat de ministerul român al cultelor și instrucțiunei publice pentru școlile și pentru bibliotecile populare. Cu 2 cor. plus 10 bani porto.)

Vinuri din pome, de **Gr. Halip** prof. Este o carte de 96 pagini, în care se dau explicații și învățături amănunțite asupra modului, cum este a-se face tot felul de vin și must din felurite pome; cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Prețul 20, (cu posta 23 cr.)

Insoțirile de credit împreunate cu insoțiri de consum, de vânzare, de viier, de lăptari etc. Indreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de insoțiri, de **F. W. Raiffeissen**. Edițiunea a **V-a**. Trad. de **Dr. A. Brode**. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiuului. Conține 227 pag. costă 80 cr. (+ porto 10).

Instrucțiunii populare despre **datorințele și drepturile purtătorului de dare** edate de **Wilhelm Niemandz**, an. 1900. Prețul cor. 1.20 plus 10 bani porto. Pentru orientare spunem, că această carte e un îndreptar de o trebuință nespus de mare pentru toți câți au afaceri cu dările. Cine are cartea, n'are lipsă să alege la diferite cazuri pe la câți și mai câți pentru sfaturi, căci cartea-i povățuesce mai bine.

**„Călințarul Plugarului“
pe anul comun 1901,
se pôte procură dela Tipografia A Mureșianu
din Brașov.**

„*Călințarul Plugarului*“ intră în anul al IX-lea, cuprindând: În *partea calendaristică*: Cronologia anului 1901, Regentul anului; Sărbătorile și alte zile schimbătoare; Calculul sărbătorilor mai mari; Posturile etc. Urméază partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului cu sfaturi pentru plugari și semnele de timp după calendarul de 100 de ani.

Urméază Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postale; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; apoi Têrgurile din Ardeal, Bănat și Tera ungu-réscă după datele oficiose indreptate și publicate de ministrul de comerț.

În *partea literară* se găsec bucăți alese: Cântec (poesiă de G. Coșbuc); Ostașilor Români (P. Dulfu); Dorobanțul (G. Coșbuc); Crainicul primăverii (Sân-Petrea-nul); Testamentul lui Moș-Cărlig, schiță de I. C. Panțu; o frumoasă Poveste de pe vremea când Mântuitorul Christos umbla pe pământ; Cuvinte înțelepte ș. a.

În *partea economică*: Lucrarea pământului; Creșterea vitelor; Hrana vitelor; Grijiile de avut la hrănirea vitelor; Hrana țeranului și creșterea caprelor; Puterea de nutrire a pómelor.

Economia casnică: Prăsirea curcilor; Clocirea și creșterea puilor de găină; Conservarea ouălor. Urméază felurite *povețe* tot din sfera economiei casnice.

În fine o interesantă istorisire despre Ciudățeniile trăsnetului.

De astă-dată „*Călințarul Plugarului*“ cuprinde ilustrațiuni: edificiul gimnasiului român din Brașov și sala festivă a acestui gimnasiu.

Călințarul costă 25 cruceri său 50 de bani exemplarul, (+ 5 bani porto postal.) **Véndetorilor se dá rabat** cuvenit.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Decembrie. n. 1900.

Renta ung. de aur 4%	117.05
Renta de corone ung. 4%	93.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119 80
Impr. căil. fer. ung. în argint. 4 1/2%	99.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	118.—
Bonuri rurale ungare 4%	91 90
Bonuri rurale croate-slavone	92.75
Impr. ung. cu premii	166.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	139.—
Renta de argint austr.	98.65
Renta de hârtie austr.	98.40
Renta de aur austr.	117.55
Losuri din 1860.	135.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.95
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	676.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	671.50
Napoleoniori.	19.13
Mărci imperiale germane	117.65
London vista.	240.10
Paris vista.	95.75
Rente de corone austr. 4%	98.60
Note italiene	90.70

Chief-Office 48, Brixton-Road, London sw.

Pastilele-Hămatin

contra anemiei și debilități corporale, ale

Farmacistului A. Thierry, sunt mijlocul cel mai bun pentru delaturarea lipsei de sânge, a galbinărei și a bôlelor împreunate cu acestea. Nu trebuieesc folosite vinuri grele feruginoase, ce irită nervi stomacului, ci pastilele noastre, care se pot ușor asimila. Fie-care cutie trebuie se pörte subscrierea a producentului. O cutie franco cu posta 4 corone.

Trimite după asignarea prețului:

Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Cursul pieței Brașov.

Din 25 Decembrie. 1900.

Bancnota rom. Cump.	18.70	Vënd.	18.80	Galbeni	Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Argint român. Cump.	18.30	Vënd.	18.40	Ruble Rusesci	Cump.	127.	Vënd.	128.—
Napoleoniori. Cump.	19.—	Vënd.	19.10	Mărci germane	Cump.	58.50	Vënd.	—
				Lire turcesci	Cump.	10.74	Vënd.	—
				Seris. fonc. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.—	

Fondată 1867.

Fondată 1867.

Ereții L. HELMBOLD

(Proprietar: VICTOR HELMBOLD.)

Magazia mare de **giuvaere**, obiecte de aur, argint și **brasov**, ciasornice

Strada Mihail Weiss nr 24, (cașa proprie).

Deposit mare:

Deposit mare:

de ciasornice elvețiane aur și argint, Metal, Nickel.

de giuvaere, obiecte de aur, Inele de logodnă în diferite mărimi, greutate și forme fin lucrate.

Articole de tacămuri de argint.

ATELIER de REPARATURI.

Cumperare

de obiecte vechi de aur, argint și petri scumpe.

1178,8-0

Au sosit prospet

HALVA din Constantinopol,

Diferite **Brânzături** pentru bere, a 16 bani bucata.

Trapist prospet. **Cașcaval** de Elveția foarte fin.

Prețuri ieftine, serviciu cu atențiune la —

R. E. Fernengel Strada Hirscher Podul Bătușilor nr. 2.

1189,4-4

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni.	3 fl. —
Pe șese luni.	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni.	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni.	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni	4 franci
Pe trei luni	2 franci

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vind la librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.